

Rast

Sara Magliacane

PRISELJENCI, NOVI TIHI PRIPADNIKI NAŠE SKUPNOSTI

Kot smo že poročali v prejšnji številki Rasti, smo se v novinarski delavnici v okviru Festivala Drage mladih udeleženci "spopadli" s preiskovalnim novinarstvom.

Po prvotni dilemi ("Katero temo bi lahko izbrali, da bi ne bila prezahtevna, a niti prebanalna?!?"), smo se odločili, da bomo raziskovali pojav pribežništva.

Razdelili smo se po dvojicah, ki so imele vsaka svojo nalogo.

Primož je trdil, da pozna na Opčinah nekatere porušene stavbe, ki jih uporabljajo pribežniki kot zasilna bivališča. Tako sva se odpravila na raziskovanje kar med samo izvedbo Festivala.

Že med potjo po ne preveč prehojeni stezici me je Primož svaril, da bi lahko srečali koga, ki bi ne bil preveč vesel naše "časnikarske" radovednosti... Tako sem bila vedno bolj v skrbeh in so se mi v glavi začela pojavljati vprašanja v stilu "ma chi me l'ha fatto fare?!".

Nenadoma me je iz teh žalostnih misli predramil

Primož in mi naznanil "Tiho! Sva v bližini.". Niti on ni zgedel preveč siguren kljub svojemu metru devetdeset. V zelo filmskem stilu mi je naročil: "Ti ostani tukaj, grem prej pogledat, kako je situacija..." in zapustil mene in moj

Podrte ali nedokončane stavbe, zasilna bivališča pribežnikov. V okviru delavnice je slike posnel Primož Sturman.

tresoči meter šestdeset v varni razdalji nekaj desetimetrov.

Od daleč sem ga videla, kako se približuje majhni porušeni ruševini, se zaskrbljeno ogleduje na okoli in me naposled pokliče. Malce nerodno sem pristopila do mesta in pogledala noter. V kotu je bilo nekaj, kar bi lahko smatrali za ležišče, par oblek in drugih predmetov. Bilo je precej

očitno, da si je kdo izbral porušeno hiško za zasilni dom.

Kot prava novinarja sva odkritje dokumentirala in se jako hitro pobrala, da bi nas kdo ne zamenjal za policaja ali pa kdo ve kaj. Napotila sva se proti nekemu drugemu skrivališču, ki je bilo baje vedno tam v okolici.

Po poti sem spraševala Primoža, kako to, da pozna te kraje. Odgovoril mi je, da mu je pač včasih všeč se sprehajati in da je naključno

dalje na naslednji strani ►►

◀ dalje s 1. strani

Časnikarska delavnica na letošnjem Festivalu Drage mladih (foto B. Susič).

naletel na taka mesta. Malce boljše volje sva dospela do naslednje postojanke.

Prav nič se nisem užalila, ker je hotel sam prej pregledati prostor in sem ga počakala kar zunaj. Tokrat se je pazljivo spla-

zil v notranjost relativno velike porušene hiše in začel fotografirati.

Počasi sem se približala in ga opazovala skozi razdrto okno. Od zgoraj sem opazila v glavnem smeti in nekaj cunj, kar je Primož takoj zabeležil.

Komaj je prilezel ven, mi je zadovoljno pokazal slike in nato sva enoglasno odločila, da imava dovolj materiala za članek. "Gotovo ne za Pulitzerjevo nagrado, ampak za začetek bo že," sem pomislila, komaj sem zopet dospela v takojmenovano civilizacijo.

Sara Magliacane

K NAM PRIHAJAJO, KER BEŽIJO IZ POPOLNE REVŠČINE

Nekaj let je minilo, odkar dvojezičnost ni več najbolj pereč problem v naših obmejnih krajih; v naši deželi sedaj govorimo o težavah v zvezi s tro-, štiri- ali celo petjezičnostjo. Vsak dan se srečujemo z ljudmi, ki niso tukajšnjih narodnosti, saj jih lahko spoznamo že po temnejši barvi kože, drugačnih potezih, itn. In še celo mi, ki smo bili do pred kratkim tako rekoč "preganjani", si ne moremo kaj, da ne bi imeli raznovrstnih predsodkov do takih oseb ali pa, da bi celo zbijali šale na njihov račun.

Najprej je bilo izseljevanje za vse velik problem, bali smo se morebitnih kraj in se izogibali ljudi, o katerih smo mislili, da niso "pristni Evropejci". Kmalu pa smo se navadili na to, da so skupine prestrašenih ljudi bežale po domačih ulicah, se včasih zgražali, ko smo videli, kako ravnaajo z njimi orožniki ob prihodu v Italijo, malokdo pa se je za stvar zares zanimal, jo poglobil in kaj ukrenil. Zato najbrž ne vedo vsi, da obstaja tudi v Gorici sprejemni center za pribežnike in da v njem delujejo prostovoljci, ki svoje delo jemljejo resno in so v veliko pomoč. Enega od njih smo obiskali in ga povprašali o številnih izkušnjah, ki si jih je nabral v več letih vztrajnega dela.

► Kako se center imenuje in kje se nahaja?

Naše uradno ime je "Centro di prima accoglienza San Giuseppe", sedež pa imamo v Ul. Vittorio Veneto 74, v Gorici.

► Kdaj in po čigavi zaslugi je center nastal?

Lahko bi rekli, da je "oče" centra Don Ruggiero. Prej se je namreč zavetišče nahajalo v vojašnici, kjer pa so zaradi prevelikega števila gostov razmere začele postajati tako rekoč nečloveške. Bilo je nujno potrebno ukrepati, Don Ruggiero

se je zavzel za stvar in dal pobudo, da bi se preselili v nove in boljše prostore. Njegova zasluga je, da je nastal takšen center, kakršnega poznamo danes. Uradno smo nov sedež otvorili šele februarja 2001.

► Kdo vašemu centru omogoča delovanje oziroma kdo v njem aktivno sodeluje?

Predvsem so tu prostovoljci. Sam sem eden od njih že od samega nastanka, naše število pa ni ravno visoko, zato smo

veseli vsake pomoči. Poleg tega pa nam še mnogo ljudi pomaga s tem, da nam pošilja rabljene obleke, čevlje itn.

► Gotovo je tako delo zelo naporno.

Res je, delo je včasih zelo utrudljivo in

zahteva stalno prisotnost, to se pravi razpoložljivost 24 ur na dan, vse dni v tednu. Takega dela se seveda lahko oprime vsakdo, mnogo pa jih opusti prostovoljstvo že po kratkem času, ker jim ne uspe vzdržati tega ritma. Le najmočnejši trdovratno vztrajamo, saj vemo, da je naša vloga, pa čeprav majhna, zelo pomembna. Ne glede na žrtvovanje pa lahko rečem, da mi prostovoljno delo daje veliko zadoščenj. Predvsem me veseli to, da lahko pomagam bližnjemu; ljudje, ki pridejo sem, so v življenjski stiski in jim naša pomoč zato veliko pomeni.

► Kaj jim pravzaprav vaš center nudi?

Kot že povedano, smo tu prostovoljci na razpolago 24 ur na dan, 7 dni na teden. Priseljenci prihajajo k nam ob vseh urah, podnevi in ponoči, naša naloga pa je, da jih sprejmemo in nudimo zatočišče za prvo silo. To se pravi, da jim postrežemo s toplo hrano, damo na razpolago sveže perilo in obleke, nudimo prenočišče, predvsem pa tople človeški odnos. Saj poleg vseh materialnih stvari, po napornem "potovanju", največkrat v zelo slabih razmerah, potrebujejo tudi prijazno besedo.

► To pomeni, da se z lahkoto sporazumevate?

Pravzaprav ne, saj so naši gostje ponavadi zelo molčeči. Težava je predvsem v tem, da mi ne poznamo njihovega jezika, mnogokrat pa niti oni našega. V takih primerih si pomagamo z gibi. Nema lokrat pa se zgodi tudi, da sprejmemo ljudi, ki so že bili kdaj v preteklosti v Italiji, tako da italijanščino že poznajo in pri komuniciranju nimamo težav.

► Odkod najpogosteje prihajajo ljudje, ki najdejo pri vas zavetje, in kam so namenjeni?

Jaz imam izkušnje predvsem s pribežniki iz Kosova, saj je teh pri nas največ. Zato lahko rečem, da jih večina ostane tukaj, v Italiji. S Kurdi pa je drugače: teh prihaja v naše kraje

nekaj manj, saj je Italija le etapa na poti v Nemčijo ali na Nizozemsko.

► Kaj pa sredstva in razmere, v katerih potujete iz domačih krajev?

O tem ne vem veliko, vendar naši pribežniki največkrat potujejo po kopnem čez bivšo Jugoslavijo. Znano pa je, da niso pogoji, v katerih potujejo, ravno najboljši.

► Koga pa največkrat gostite?

Večinoma so to moški med 20. in 30. letom starosti, žensk in seveda tudi otrok je manj.

► Torej gotovo prihajajo sem po delo.

Kakšna pa je njihova izobrazba?

Lahko govorim le za pribežnike iz Kosova, ker za druge ne vem. Oni so predvsem zidarji, torej nimajo nikakršne visoke izobrazbe.

► Koliko časa pa največkrat ostanejo pri vas?

Kot že sam naziv pove, smo center za primarni sprejem, zato pri nas ne ostanejo dolgo. Največkrat le po en dan, razen če ne zaprosijo za azil. To pa odvisi od dejstva, ali do njega sploh imajo pravico, zato to opcijo izberejo le maloštevilni, ker sumijo, da ga ne bodo dobili. Če pa se vseeno odločijo za prošnjo, jim deželna komisija pošlje odgovor v največ tridesetih, štiridesetih dneh.

► Katera pa mislite, da so njihova pričakovanja, ko tako zapuščajo domovino in prihajajo k nam?

Žal imajo zelo malo pričakovanj, saj bežijo iz popolne revščine, ki vlada pri njih. V svojih deželah ne vidijo prav nikakršnega upanja, zato prihajajo sem, da bi dobili delo. Ne vedo pa, da kot pribežniki nimajo nobene možnosti ne pravice, da bi ga našli. Ostane jim edina možnost, da se odločijo za delo na črno.

► Zato najbrž sedaj nimajo več takšne "idilične" predstave o naših krajih.

Pravzaprav res, saj se je število izseljencev v zadnjih časih zelo zmanjšalo. Pred leti so namreč takoj dobili dovoljenje za bivanje, ki so ga prenavljali vsaka dva meseca, dokler niso po dveh letih končno dobili iz Rima odgovor, da lahko dokončno ostanejo v Italiji. Sedaj pa se je zakon spremenil, tako da največkrat tvegajo, da definitivnega dovoljenja ne dobijo nikoli, ker nimajo do njega pravice.

Nazadnje pa bi še nekaj dodal: če si kdo želi biti na kakršenkoli način koristen, se lahko brez težav oglasi pri nas. Zelo bi bili hvaležni za vaš doprinos!

Tanja Zorzut, Teja Pahor

SPORNI ZAKON

O PRISELJEVANJU

Kdo so nezakoniti priseljenci? Kako država ravna z njimi? Kakšne pravice in dolžnosti imajo?

Od junija 2002 je v Italiji v veljavi tako imenovani zakon Bossi-Fini o priseljevanju, katerega glavne točke bomo na kratko povzeli in vam jih posredovali:

- ➔ V Italijo se sme priseliti le tisti tuji državljani (iz držav zunaj EU), ki že ima delovno pogodbo; dovoljenje za bivanje traja dve leti; priseljenec, ki je že bil izgnan iz Italije in se vanjo vrne, stori kaznivo dejanje; figura tako imenovanega sponzorja je ukinjena; za neredno zaposlene hišne pomočnice ali varuške starejših oseb je predviden postopek uzakonitve; za delavce iz držav zunaj EU je predvideno dajanje prstnih odtisov.
- ➔ Dovoljenje za bivanje lahko dobi le tuji državljani, ki ima že podpisano delovno pogodbo. Uradi italijanskih ambasad in konzulatov se bodo tako pogosto spremenili v prave zaposlitvene agencije. Ustregle naj bi namreč prošnjam italijanskih podjetij, ki bodo iskala delovno silo, ali italijanskim družinam, ki bodo iskale hišne pomočnice. Dovoljenje za bivanje traja dve leti in zapade, če delavec med tem časom ostane brez službe. Tujec se bo zato moral vrniti v domovino, saj bo v Italiji imel status ilegalnega priseljenca.
- ➔ Dovoljeno število: zakon predvideva, da bo moral predsednik vlade določiti maksimalno število priseljencev.
- ➔ Sponzorji: figura tako imenovanih sponzorjev, ki jo je predvideval zakon Turco-Napolitano in katere so se posluževale predvsem družine, da bi zaposlile hišne pomočnice, je ukinjena, čeprav so marsikateri poslanci tej spremembi nasprotovali.
- ➔ Hišne pomočnice in varuške: vsaka družina bo smela zaposliti eno hišno pomočnico ter neomejeno število varušek, vendar pod pogojem, da so člani družine starejše ali nepokretne osebe, ki potrebujejo pomoč.
- ➔ Združitev družin: državljani izvenevropskih držav, ki imajo urejena dovoljenja, bodo lahko zaprosili za priselitev soproga, mladoletnega ali polnoletnega otroka, vendar pod pogojem, da je v njihovo breme in da ne more sam skrbeti za svoje preživetje. Prav tako bo lahko državljani izvenevropske države k sebi vzel tudi starše, če so starejši od 65 let in če jih noben drug otrok v domovini ne more preživljati.
- ➔ Neregularne priseljence, torej tiste, ki imajo veljavni dokument, a so brez delovnega dovoljenja, bodo pristojne oblasti "pospremile do državne meje" in izgnale iz države. To v bistvu pomeni, da jih bodo dobesedno vkricali na letalo ali ladjo, ki jih bosta prepeljala v domovino.
- ➔ Nezakoniti priseljenci so tudi vsi tisti, ki nimajo pri sebi veljavnih dokumentov. Te sprejmejo zbirni centri za obdobje do 60 dni. Med tem časom bodo pristojni organi skušali ugotoviti njihovo istovetnost, da jih bodo lahko poslali v domovino. Če to ni mogoče, bo nezakoniti priseljenec izgnan iz države.
- ➔ Prstni odtisi: desna sredina je predlagala, da se vsem tujim državljanom odvzamejo prstni odtisi. Na tak način bi takoj zalotili priseljenca, ki je ponaredil dokumente.
- ➔ Izvenevropski državljani, ki po izgonu ponovno pride v Italijo, je s tem storil kaznivo dejanje in tvega zapor.
- ➔ Za mladoletnike, ki jih v državo ni pospremila nobena odrasla oseba, skrbijo javne ali zasebne ustanove v okviru projektov za socialno integracijo. Dovoljenje za bivanje bodo dobili pri osemnajstem letu. Takrat bo morala tudi ustanova, ki je skrbela zanje, dokazati, da so v Italiji vsaj že štiri leta in da so bili vključeni v projekt integracije vsaj tri leta, da imajo streho nad glavo, da obiskujejo šolo ali da so zaposleni.
- ➔ Socialne dajatve: državljani izvenevropskih držav, bodo lahko uveljavljali plačane socialne dajatve (tudi za dobo, nižjo od petih let) vendar šele ob dopolnjenem 65. letu starosti.
- ➔ Poklicni bolničarji spadajo v posebno kategorijo in zanje veljajo drugačna pravila o pretoku oseb, saj je v Italiji zelo veliko pomanjkanje ljudi s takim poklicem.
- ➔ Za preprečevanje ilegalnega priseljevanja bo notranje ministrstvo lahko poslalo izkušene policijske funkcionarje na svoje ambasade in konzulate.

Ambrož Peterlin